

Jihočeská univerzita v Českých Budějovicích

Teologická fakulta

Katedra etiky, psychologie a charitativní práce

Bakalářská práce

**MOŽNOST POSKYTOVATELŮ OBECNĚ
PROSPĚŠNÝCH PRACÍ NA TÁBORSKU**

Vedoucí práce: Ing. Jaroslav Šetek, Ph.D

Autor práce: Martina Pejšová

Studijní obor: Sociální a charitativní práce

Forma studia: Prezenční

Ročník: 3

2013

Prohlašuji, že svoji bakalářskou práci jsem vypracovala samostatně, pouze s využitím pramenů a literatury uvedených v seznamu citované literatury.

Dále prohlašuji, že v souladu s § 47, odstavce b, zákona č. 111/1998 Sb. v platném znění, souhlasím se zveřejněním své bakalářské práce a to v nezkrácené podobě elektronickou cestou ve veřejně přístupné části databáze STAG provozované Jihočeskou univerzitou v Českých Budějovicích na jejich internetových stránkách.

V Českých Budějovicích dne:

Podpis studenta:

Děkuji vedoucímu mé práce panu Ing. Jaroslavu Šetkovi, Ph.D, za velmi přínosné rady, připomínky a metodické vedení mé práce. Za čas, který mi věnoval a jeho trpělivost. Chci také poděkovat pracovníkům z PMS v Táboře, za velmi důležité připomínky k mé práci a jejich cenné rady. Dále bych ráda poděkovala i RSDr. Jáně Mišovičovi CSc., za jeho rady ohledně praktické části a za velkou radu Mgr. Tomáši Veberovi

Th.D.

OBSAH:

ÚVOD.....	6
1. ŘEŠENÍ TRESTNÍCH VĚCÍ ALTERNATIVNÍM ZPŮSOBEM.....	8
1.1 Tresty.....	8
1.1.1 Účel trestu a alternativní tresty	9
1.1.2 Druhy trestů	10
1.1.3 Obecně prospěšné práce- předpoklady ukládání trestů.....	11
1.2 Probační a mediační služba ČR.....	12
1.2.1 Pojem probace	13
1.2.2 Pojem mediace.....	14
1.2.3 Cíle PMS.....	15
1.3 PMS v rámci OPP před rozhodnutím soudu.....	15
1.3.1 Evidence případu.....	15
1.3.2 Práce probačního úředníka/asistenta s klienty, obviněnými, poškozenými/oběťmi	16
1.3.3 Analýza rizik pro výkon trestu OPP	17
1.3.4 Zpráva k uložení trestu OPP	17
1.3.5 Sdělení o předchozí spolupráci PMS s obviněným.....	18
1.4 Záruka zájmového sdružení	18
1.5 PMS v trestním řízení - po pravomocném rozhodnutí soudu	18
1.5.1 Přípravy pro nařízení trestu OPP	19
1.5.2.1 Zahájení výkonu trestu OPP	20
1.5.2.2 Kontrola výkonu trestu OPP a vedení řádného života	20
1.5.2.3 Porušení podmínek výkonu trestu OPP	21
1.5.2.4 Změny při výkonu trestu OPP.....	21
1.6 Ukončení práce s klientem.....	22
1.7 Obecné informace o trestním opatření OPP pro mladistvé.....	22
1.7.1 Společensky prospěšná činnost	23

1.8	Ochrana zdraví a bezpečnost osob při výkonu trestu OPP	24
1.8.1	Obecné informace.....	24
1.8.2.	Poučení o rizicích.....	24
1.8.3	Zdravotní způsobilost.....	25
1.8.4	Osobní ochranné prostředky.....	25
1.8.5	Pracovní úraz- nemoc z povolání	25
1.8.6	Odpovědnost za škodu.....	26
2.	VZNIKAJÍCÍ POSKYTOVATELÉ OPP	26
2.1	Mapování a rozšiřování požadavků poskytovatelů míst výkonu trestu OPP	26
2.2	Webový katalog poskytovatelů míst výkonu trestu OPP	26
2.3	Co je zapotřebí učinit, aby organizace mohla využívat OPP	27
2.4	Příchod prvního člověka do organizace s trestem OPP.....	27
2.5	Zásady dodržování v průběhu výkonu trestu OPP	28
3.	PRAKTICKÁ ČÁST	29
3.1	Cíl práce a hypotézy	29
3.2	Metodika	29
3.3	Výsledková část	30
3.4	Shrnutí.....	36
3.5	Ověření hypotéz.....	36
	ZÁVĚR.....	38
	SEZNAM POUŽITÝCH ZDROJŮ:	39
	SEZNAM ZKRATEK	41
	PŘÍLOHA	42
	ABSTRAKT	
	ABSTRACT.....	

ÚVOD

Název mé bakalářské práce je „Možnost poskytovatelů obecně prospěšných prací na Táborsku“. Je to téma, které spadá do činnosti PMS ČR- která mě už několik let zajímá. Rozhodujícím mezníkem k napsání této práce bylo mé absolvování praxe na probačním a mediačním středisku v Táboře.

Obecně prospěšné práce patří mezi nejčastěji ukládaný trest v současné době. Přibývá li dotčených s tímto trestem, pochopitelně se musí i rozrůstat možnost, kde tento trest lze vykonat. Každé středisko pro výkon trestu OPP shání poskytovatele samo. Je to pro ně značná zátěž a v tak nabitém programu pracovní doby i práce navíc. Nabídla jsem proto provedení svého výzkumu ohledně potencionálních poskytovatelů trestu OPP probačnímu a mediačnímu středisku v Táboře, abych tak napomohla pracovníkům v jejich rozšiřování řad obcí do registru poskytovatelů. Ředitel PMS ČR Mgr. Pavel Štern, ve svém zatím neoficiálním a na internetových stránkách pro tuto chvíli nepublikovaných shrnutých agendách a počtech případů uvádí, že „za loňský rok 2012 byl nárůst uložení trestu OPP cca o 25 % oproti roku 2011. „Dále uvádí, že „ od roku 2010 každoročně vzrůstá počet uložených obecně prospěšných prací a tento počet se přibližuje hodnotám před rokem 2010, s tím, že je stále dosahováno vyšší vykonatelnosti, než tomu bylo v minulosti., Před rokem 2010 totiž situace v rámci České republiky ohledně trestu OPP přesahovala 13 000 případů. Za loňský rok jen v Jižních Čechách bylo o 132 případů více než v roce 2011.

Probační a mediační služba je jedním z velmi důležitých orgánů v České republice. Její významnou funkci si ne každý člověk uvědomuje. Práce PMS je neopominutelným činitelem korigování našich spoluobčanů, kteří nežijí zrovna vzorným způsobem života. Právě díky alternativním trestům a PMS mají tyto lidé možnost uvědomění si svého špatného jednání, snahy pozměnit své chování, svůj styl života a hlavně napravit své chyby. K tomu může dojít na svobodě, aniž by byly přetřhány rodinné a společenské vazby.

Struktura práce

Má práce je rozdělena na část teoretickou a část praktickou. Teoretická část se skládá ze dvou hlavních částí.

První část, která práci otevírá, je část s alternativními tresty. Píši o jejich vzniku, k čemu slouží a jaké jsou jejich druhy. Dále zmiňuji činnosti a vymezení pojmů

Probační a mediační služby a její cíle. Navazují trestem obecně prospěšných prací a činnostmi PMS v rámci přípravného řízení a řízení před soudem a činnostmi PMS v rámci trestního řízení ve fázi po pravomocném rozhodnutí soudu, jejich krokům a postupům v jednotlivých fázích. Zmiňují také záruku zájmového sdružení za odsouzeného, ukončení práce s klientem, obecné informace o trestním opatření pro mladistvé a zajištění bezpečí a ochrany zdraví při výkonu trestu OPP. To vše proto, aby čtenář, kterému je toto téma cizí pochopil provázanost jednotlivých pojmů, kroků a zorientoval se v dané problematice.

Druhá část práce se týká vznikajících poskytovatelů pro výkon trestu OPP. Mapování a rozšiřování požadavků poskytovatelů míst pro výkon trestu OPP. Jak mohou tato místa vzniknout, co je třeba učinit, jak naložit s prvním přichozím klientem, jenž bude vykonávat trest OPP a zásady výkonu práce v organizaci/obci. Je to pojato jakýmsi popsáním jednotlivých kroků, jak lze učinit něco pro společnost.

Praktická část se týká výzkumu, kterého jsem dosáhla kvantitativní metodou formou dotazníku. Průzkumem jsem zjišťovala u malých obcí Tábořského regionu, které nespádají do katalogu poskytovatelů PMS, jejich možnosti dát šanci člověku vykonat uložený trest OPP v jejich obci. Komu by práci umožnili, jaké mají zásady, kritéria a možnosti. Pro zjišťování jsem si stanovila hypotézy.

Mou prací bych chtěla objasnit vše kolem tohoto alternativního trestu. Ukázat spojitosti související s výkonem a poskytovateli pro výkon trestu. Jak vypadají kroky, chce-li se poskytovatelem někdo stát a co musí učinit. Zejména částí praktickou chci zjistit ochotu starostů z menších obcí pro výkon tohoto trestu, dále jejich požadavky a možnosti. Výsledkem by měl být "ideál" člověka pro umožnění výkonu trestu u nově vzniklých poskytovatelů.

1. ŘEŠENÍ TRESTNÍCH VĚCÍ ALTERNATIVNÍM ZPŮSOBEM

Období velkých reforem trestního práva a hledání jiných, nových cest k řešení trestné činnosti, k nahrazení nebo upravení nepoddajných postupů při řešení trestních věcí byl nejen v naší zemi významný přelom 20. a 21. století. Důležitě je vnímána potřeba hlavního přehodnocení systému státní odezvy na páchanou trestnou činnost. Dále pak u mladistvých a dospělých pachatelů v rámci trestněprávních sankcí vymezit nové priority. Nejpodstatnějším znakem těchto změn v náhledu na kompletní úkol trestního práva je velké rozpětí uplatnění alternativních způsobů řízení před soudem a využití alternativ k sankciování v trestních záležitostech.¹

V rámci tohoto vývoje nezůstala opomíjena ani Česká republika. Devadesátá léta 20. století byly přijímány novely trestních kodexů. Rozšířilo se působení netradičních alternativních způsobů, které se v dnešní době výrazněji zabývají subjektivním pocitem a zájmům lidí, kterých se trestná činnost konkrétně týká, dále pak obviněných a poškozených.² A v dnešní době alternativní tresty tvoří v České republice již převážnou část aplikovaných trestů.³

1.1 Tresty

Trestní právo v České republice definuje tresty jako určité zákonem dané a tudíž státem vynutitelné následky spáchaného trestného činu⁴, nebo slovník⁵ velmi stručně definuje tresty jako „sankce trestního práva.“ Trest, lze chápat i jako škodu, která je způsobená pachateli, za účelem zajištění ochrany společnosti před kriminalitou.⁶ Soudy je stanovují v trestním řízení a pachateli způsobují jistou škodu, protože jeho trestné činy hodnotí záporně, oproti ochranným opatřením. Pozoruje se dodržení účelu trestu a

¹ Srov. Příručka Ministerstva spravedlnosti České republiky - *Právní rámec alternativního řešení trestních věcí*, s. 5.

² Srov. Tamtéž, s. 5.

³ Srov. NOVOTNÝ O., ZAPLETAL J. a kol., *Kriminologie*, s. 241.

⁴ Srov. Příručka Ministerstva spravedlnosti České republiky - *Právní rámec alternativního řešení trestních věcí*, s. 188 an.

⁵ Slovník základních pojmů z práva, 1998, s. 54.

⁶ Srov. LATA, J., *Účel a smysl trestu*, s. 10.

trestního zákona. Trestem se v tomto případě nemíní jiné postihy, pravdou ale je, že svým obsahem a velikostí mohou být na stejné úrovni s určitými jinými druhy trestů,⁷

Tresty jsou právní prostředky k dosažení účelu trestního zákona, na rozdíl od ochranných opatření, slibu beztrestnosti nebo upuštění od postihu. Za možnosti jak těchto cílů dosáhnout považujeme hrozbu trestů, jejich uložení i vykonání. Hrozba trestu se zakládá na stanovení trestního zákona, dle toho, jaká učinění hodnotí za neadekvátní nebo společnosti nepříznivé. Následně pak jaká škoda po jeho spáchání může nastat. Trestní zákon plní preventivně- výchovnou funkci a to tak, že řazení druhů trestu a trestních sazeb za konkrétní trestné činy, zároveň sděluje kvalitní mínění o stupni zavržitelnosti určitých činů a v opačném sledu, významné řazení společenských zájmů a vztahů, které jsou chráněny zvláštními částmi trestního zákona. Trestní právo v České republice je vedeno kroky, jež mají za cíl spravedlivý trest. Míní se tím zásady humanismu, individualizace trestu, personálnosti a rozměrnosti. Tyto kroky jsou velmi podstatné při zadávání alternativních trestů k trestu odnětí svobody- hlavně tzv. komunitní tresty- do těch se řadí obecně prospěšné práce a také podmíněné odsouzení.⁸

Kromě soudů nemohou žádné jiné orgány státu ukládat tresty (-dle trestního zákona), za spáchané trestné činy po náležitém uskutečněném trestním řízení. Smyslem trestu by ale nikdy neměla být újma. Nevyhnutelným způsobem by měla být jen u alternativních trestů, za cílem získání účelu trestu.⁹

1.1.1 Účel trestu a alternativní tresty

Zákon č. 140/1961 Sb. § 23, který byl účinný do roku 2009(včetně) říká, že:

„Účel trestu je chránit společnost před pachateli trestných činů, zabránit odsouzenému v dalším páchání trestné činnosti a vychovat jej k tomu, aby vedl řádný život a tím působit výchovně i na ostatní členy společnosti.“

I u alternativních trestů se tento účel uplatňuje. Alternativním trestem se dle mezinárodních dokumentů OSN a Rady Evropy míní trest, jenž není spojený s odnětím svobody.¹⁰ „Účelem trestů je jednak přispění ke kontrole zločinnosti, ochranou společnosti před trestnými činy, směřující proti právům a svobodám občanů, zabraňovat

⁷Srov. Příručka Ministerstva spravedlnosti České republiky- *Právní rámec alternativního řešení trestních věcí*, s. 189.

⁸ Srov. Tamtéž, s. 189.

⁹ Srov. Tamtéž, s. 189.

¹⁰ Srov. VÁLKOVÁ, H., KUČHTA, J. a kol., *Základy kriminologie a trestní politiky*, s. 262.

pachatelům v další trestné činnosti.(..)“¹¹ U pachatele trestného činu se klade důraz na prevenci směřující ke znovu začlenění a rehabilitaci. Musí se dávat pozor na spravedlnost a zákonitost trestu. Protože právě u spravedlivě uloženého trestu bude zachována jeho účelnost. Spravedlivostí trestu se míní plnění zákonného cíle ochrany společnosti. Soud se při výběru druhu trestu a nařízení musí řídit i účelem trestu.¹² Pachatelem trestného činu se v kriminologii míní nejen osoby dopouštějící se trestných činů ale i takové osoby, které nejsou trestně stíhány.¹³ „Základním cílem trestu je ochrana společnosti před trestnými činy a před jejich pachateli.“¹⁴ Tzv. individuální prevence, neboli vedení pachatele k řádnému životu je velmi náročný úkol a je málo kdy uskutečnitelný. Pokud si sám pachatel uvědomí špatnost svého dalšího konání trestné činnosti a své záporné postoje vůči zákonným zájmům se mu podaří vnímat pozitivně, čímž je ve svém následném chování schopný dodržet právní řád. Jelikož zábranná funkce trestu (neboli uvědomění si špatnosti) většinou nestačí k zabránění konání trestných činností, je využívána spíše složka výchovná (odnětí svobody s dohledem, podmíněné propuštění z výkonu trestu odnětí svobody aj.)¹⁵ Podobné stanovisko zastává i Svoboda, ten říká, že odlišnost tradičních a alternativních trestů je hlavně v tom, že alternativní postihy jsou orientovány i na pozitivní působení a odborné vedení. Dále že jejich smyslem je zmírnění následků spáchaného trestného činu, podpořit pachatelovu odpovědnost vůči sobě i jiným, odškodnění oběti a především odezva na protiprávní jednání v podobě trestu¹⁶ Jelikož docházelo k rozvinutí různých alternativních trestů a nařízeních, tak na významu nabyla i PMS ČR.¹⁷

1.1.2 Druhy trestů

Dle § 52 odst. 1 TZ¹⁸: Za spáchané trestné činy může soud uložit tresty:

odnětí svobody, domácí vězení, *obecně prospěšné práce*, propadnutí majetku, peněžitý trest, propadnutí věci nebo jiné majetkové hodnoty, zákaz činnosti, zákaz

¹¹ VÁLKOVÁ, H., KUČHTA, J. a kol., *Základy kriminologie a trestní politiky*, s. 224.

¹² Srov. Příručka Ministerstva spravedlnosti České republiky- *Právní rámec alternativního řešení trestních věcí*, s. 190.

¹³ Srov. NOVOTNÝ O., ZAPLETAL J. a kol., *Kriminologie*, s. 113.

¹⁴ Příručka Ministerstva spravedlnosti České republiky- *Právní rámec alternativního řešení trestních věcí*, s. 190.

¹⁵ Srov. Tamtéž, s. 190.

¹⁶ Srov. SVOBODA. I., *Úvod do studia mediace a probace*, s. 36.

¹⁷ Srov. TOMÁŠEK. J., *Úvod do kriminologie*, s. 85.

¹⁸ Zákon č. 40/2009 Sb., *trestní zákoník*, § 52 (1).

pobytu, zákaz vstupu na sportovní, kulturní a jiné společenské akce, ztráta čestných titulů nebo vyznamenání, ztráta vojenské hodnosti, vyhoštění.

Druhy trestů uvedené v zákoně nejde nijak rozšiřovat. Mohou být uloženy jakémukoliv pachateli za předpokladu splnění podmínek pro určený trest, pokud není dáno nějaké omezení zákonem. Uložení více druhů trestů se dá i vedle sebe. Na celém světě je znatelná snaha o nahrazování trestů odnětí svobody alternativními tresty. Jsou méně nákladné a mají lepší výsledky v procesu resocializace pachatele. Pracovníci Probační a mediační služby dávají vhodným a správným vedením svým ne tolik závažným pachatelům možnost, jak své problémy řešit jinak a to v prostředí, ve kterém žijí. Nepřetrhají tak své rodinné a společenské vazby. Mají šanci se lépe začlenit.¹⁹

1.1.3 Obecně prospěšné práce- předpoklady ukládání trestů

Trest obecně prospěšných prací byl přijat zákonem č.152/1995 Sb. s účinností od 1.1. 1996, představoval důležitou alternativu k nepodmíněnému trestu odnětí svobody. O pár let později došlo ke změně povahy trestu OPP, kdy se od 1.1. 2002 stal alternativou jakéhokoliv trestu.²⁰ Trest obecně prospěšných prací je v současné době jeden z nejvíce ukládaných trestů.²¹ Odsouzený je povinen odpracovat osobně, bezplatně, ve svém volném čase soudem stanovený počet hodin (50- 300) ve prospěch obcí, státních nebo jiných obecně prospěšných institucí, a to nejpozději do dvou let od nařízení výkonu trestu soudem. Odsouzený se v prvé řadě musí řídit lhůtou, která byla sjednána v organizaci. V takovém případě nemůže stanovenou dobu bez důvodu překročit. Doba pro výkon trestu tedy může být kratší než dva roky, v žádném případě ale ne delší. Lhůta začíná běžet dnem vydání usnesení. Jestliže potrestaný člověk trest bez závažnějších důvodů neodpracuje v plném rozsahu, soud přemění OPP na trest nepodmíněný (počet nevykonaných dní se rovná počtu dní, které odsouzený stráví ve vězení). Odpracuje-li si svůj trest je mu záznam z rejstříku trestu vymazán a na pachatele se hledí, jako by nebyl odsouzen. Probační a mediační služba je zpravidla soudem pověřena, aby s obviněným projednala možnost uložení tohoto trestu, dále s odsouzeným projednává podmínky výkonu tohoto trestu, vyjednává s organizacemi možnost umístění odsouzených a společně s poskytovatelem trestu kontroluje jeho

¹⁹ Srov. Příručka Ministerstva spravedlnosti České republiky- *Právní rámec alternativního řešení trestních věcí*, s. 192.

²⁰ Srov. VÁLKOVÁ, H., KUČHTA, J. a kol., *Základy kriminologie a trestní politiky*, s. 289.

²¹ Srov. Tamtéž, s. 270.

průběh. Organizace, které umožňují výkon trestu obecně prospěšných prací, lze rozdělit do několika kategorií dle typu jejich činnosti. Obvykle se jedná o školská zařízení, nemocnice, sportovní kluby, neziskové a nestátní organizace, církevní instituce apod. V novém trestním zákoníku jsou zavedeny instituty, které omezují uložení tohoto trestu nevhodným osobám. Jedná se především o skutečnost, že trest obecně prospěšných prací se zpravidla neukládá osobám, které v předchozích třech letech tento trest měly uložen, ale řádně ho nevykonaly a trest jim byl následně přeměněn. Obecně prospěšné práce jsou pro organizace zajímavou formou úspory finančních prostředků, eventuálně prací, kterou by za normálních okolností museli vykonávat sami zaměstnanci organizace.²²

1.2 Probační a mediační služba ČR

Na konci 60. let 20. století byl díky některým odborníkům z řad práce s pachateli trestných činů vytvořen systém sociálních kurátorů mládeže a zavedla se sociální práce ve věznicích. Významný byl také rok 1989, kdy v České republice došlo k vývoji trestní politiky. Důraz byl dán nejen reformě ale i humanizaci justice, k rozšíření řady trestů a došlo i k podpoře postavení poškozeného v trestním řízení. V devadesátých letech 20. století, nastaly kromě legislativních změn také změny v rozšíření alternativních trestů a postupů v trestním řízení. V praxi se objevovaly pokusy nových postupů a metod v sociální práci při řešení trestních konfliktů. Na vznik Probační a mediační služby a její základní koncepce, se u nás výrazně podílelo založení katedry sociální práce na Filosofické fakultě Univerzity Karlovy. Její učitelé a studenti v roce 1994 založili Sdružení pro rozvoj sociální práce v trestní justici. Dalším důležitým mezníkem bylo usnesení vlády č. 341 z roku 1994, díky kterým vznikly k 1.1.1996 místa probačních pracovníků na soudech.²³ Probační a mediační služba je státní organizace vzniklá na základě zákona o Probační a mediační službě České republiky z 1.1.2001.²⁴ A spadá pod Ministerstvo spravedlnosti.²⁵ Spojuje profesi sociální práce a právo, hlavně právo trestní. Má za úkol zajišťovat kontrolu výkonu trestů, které nejsou spojeny s odnětím svobody. Přípravuje podklady pro jejich ukládání a nabízí možnost zprostředkování jednání mezi pachatelem a obětí o urovnání následků trestného činu. Probační a

²² Srov. *Průvodce dokumenty a postupy v rámci výkonu trestu a trestního opatření OPP*, s. 3 an.

²³ Srov. MATOUŠEK. O. a kol.,- *Sociální práce v praxi*, s. 287.

²⁴ Srov. Tamtéž, s. 289.

Srov. ŠTERN. P. a kol., *Probace a mediace*, s. 9.

²⁵ Srov. NOVOTNÝ O., ZAPLETAL J. a kol., *Kriminologie*, s. 251.

mediační služba se zřizuje ve městech, kde je okresní soud. Její pracovníci jsou rozděleni na úředníky a asistenty. Služby PMS jsou určeny obviněným, odsouzeným, obětem trestné činnosti a jejich blízkým nebo rodinným příslušníkům. Může se jednat jak o dospělé nebo mladistvé, ale i o děti mladší patnácti let.²⁶

1.2.1 Pojem probace

Pojem probace pochází z latinského slova „*probare*“, což znamená zkoušet, ověřovat, dohlížet. Ve spojitosti s Probační a mediační službou České republiky se jedná hlavně o dohled pracovníka²⁷ nad pachateli, kteří vykonávají alternativní tresty.²⁸

Zákon definicí probace „...*rozumí organizování a vykonávání dohledu nad obviněným (dále jen „obviněný“), kontrola výkonu trestů nespojených s odnětím svobody, včetně uložených povinností a omezení, sledování chování odsouzeného ve zkušební době podmíněného propuštění výkonu z trestu odnětí svobody, dále individuální pomoc obviněnému a působení na něj, aby vedl řádný život, vyhověl soudem nebo státním zástupcem uloženým podmínkám, a tím došlo k obnově narušených právních i společenských vztahů.*“²⁹ Probační činnosti jsou specifické zejména zabezpečením výkonu a organizace dohledu probačního pracovníka u uložených opatření a alternativních trestů. Spadá do nich trest zákazu vstupu na sportovní a jiné společenské akce, podmíněný trest s dohledem, podmíněné propuštění z výkonu trestu odnětí svobody s dohledem, trest obecně prospěšné práce, propuštění z ochranného léčení s dohledem.³⁰ Dohled je v probaci pravidelný osobní kontakt pracovníka s pachatelem, jejímž záměrem je sledovat a kontrolovat jednání klienta. S úmyslem napomoci vedení správného života do budoucna. Vytváří se probační plán dohledu ve zkušební době a kontroluje se klientovo dodržování podmínek, které mu byly stanoveny.³¹

Uplatněním probace je pachatel ušetřen negativních dopadů jako je třeba nepřátelský postoj ke společnosti, neschopnost vrátit se do běžného života způsobenou

²⁶ Srov. Sociální práce/ sociálna práca, *Sociální práce s pachateli trestných činů*, s. 37 an.

²⁷ Srov. ŠTERN. P. a kol., *Probace a mediace*, s. 71.

²⁸ Srov. Sociální práce/ sociálna práca, *Sociální práce s pachateli trestných činů*, s. 37.

²⁹ Zákon č. 257/2000 Sb., *O probační a mediační službě*, § (2).

³⁰ Srov. ŠTERN. P. a kol., *Probace a mediace*, s. 71.

³¹ Srov. ŠTERN. P. a kol., *Probace a mediace*, s. 73.

izolaci a tím pádem ztrátou sociálních kontaktů, které by na něj mohlo vykonání trestu odnětím svobody z věznice mít.³²

1.2.2 Pojem mediace

Mediace jako pouhé slovo, vzniklo odvozením z latinského slova „*medius*“. Význam tohoto slova je střední nebo prostřední, také se dá přeložit jako nestranný nebo nerozhodný.³³ V trestních věcech je mediace dobrovolným mimosoudním způsobem, kterým se řeší trestný čin. Nejde tedy nikoho k účasti na mediačním procesu nutit, vždy je hlavní zohledňovat jedincovy zájmy.³⁴ Mediace je tedy dobrovolná a může k ní docházet pouze po svolení oběti i pachatele trestného činu.³⁵

Mediace je zprostředkovatelem pro řešení rozporu mezi pachatelem a obětí,³⁶ je to vyjednávání za účasti neutrální osoby.³⁷ Neboli odborné kroky probačních úředníků. Mají za cíl urovnání konfliktního stavu, tedy situace, které vznikly pachatelem trestného činu. Děje se tak osobním setkáním poškozeného - oběti, pachatelem a mediátorem, který má nestrannou roli vůči stranám a je zprostředkovatelem.³⁸ Zákon doslovně říká, že mediací „...*se rozumí mimosoudní zprostředkování za účelem řešení sporu mezi obviněným a poškozeným a činnost směřující k urovnání konfliktního stavu vykonávaná v souvislosti s trestním řízením. Mediáci lze provádět jen s výslovným souhlasem obviněného a poškozeného.*“³⁹ Názor soudců na mediaci je takový, že by bylo nejlepší, kdyby předcházela soudním řízením. Pravdou ale je, že převážná část lidí řešit věc přes mediátora odmítá.⁴⁰

³² Srov. SVOBODA. I., *Úvod do studia mediace a probace*, s. 36.

³³ Srov. HOLÁ. L., *Mediace v teorii a praxi*, s. 50.

³⁴ SVOBODA. I., *Úvod do studia mediace a probace*, s. 26.

³⁵ Sociální práce/ sociální práce, *Probace a mediace*, str. 5.

Srov. TOMÁŠEK. J., *Úvod do kriminologie*, s. 165.

³⁶ Srov. Sociální práce/sociální práce, *Sociální práce s pachateli trestných činů*, s. 37.

³⁷ Srov. PLAMÍNEK. J., *Řešení konfliktů a umění rozhodovat*- s. 119.

³⁸ Srov. ŠTERN. P., *Probace a mediace*, s. 39.

³⁹ Zákon č. 257/2000 Sb., O probační a mediační službě, § (2).

⁴⁰ Srov. PAVLOVÁ. L., VETEŠKA. J. a kol., *K aktuálním otázkám vyjednávání, mediace, rozhodčího řízení a tzv. práva a spolupráce*, s. 15.

1.2.3 Cíle PMS

Cílovou skupinou PMS jsou trestně stíhané osoby, oběti jejich trestných činů a osoby dotčené trestným činem.⁴¹ Probace a mediace má tři základní cíle, a to integrace pachatele, participace oběti a ochrana společnosti.⁴² Integrací pachatele se míní vedení pachatele k řádnému životu, který není v rozporu se zákonem. Participace oběti je snaha o obnovení pocitu bezpečí a víry ve spravedlnost. Oběť je zapojena do řešení následků trestného činu. Ochrana společnosti je zaměřena na kontrolu vykonávání trestů a opatřením, díky kterým by se mělo předejít dalšímu kriminálnímu jednání.⁴³

1.3 PMS v rámci OPP před rozhodnutím soudu

Obecně prospěšné práce jsou alternativou trestu odnětí svobody. Při jejich výkonu je možnost nápravy narušených vztahů. Aby byl tento obnovující prvek v trestní politice České republiky efektivní, závisí na vytvoření podmínek ke správné aplikaci tohoto trestu. Pro zajištění organizace a výkonu trestu obecně prospěšných prací musí pracovníci Probační a mediační služby dbát na veřejný zájem, tedy na ochranu společnosti, ale i na zájem a potřeby poškozeného. Také věnují pozornost předcházení dalšímu trestnému jednání u pachatele, jeho motivaci ke své vlastní odpovědnosti za následky trestné činnosti a jeho znovu-zapojení se do běžného života, aniž by se ocitl v rozporu se zákonem.⁴⁴

1.3.1 Evidence případu

Středisko PMS, které má na starosti kroky ohledně získávání stanoviska obviněného náleží středisku v oblasti bydliště obviněného, jež spadá pod soudní okres. Může být pověřeno i středisko jiné, tím pádem OČTŘ vrátí s označením jiného a to takového, které by mělo být pověřeno.

Jakmile probační úředník/asistent dostane pověření od OČTŘ ohledně získávání stanoviska k uložení trestu OPP, musí dle Spisového řádu založit spis a zaevidovat ho do Probačního rejstříku v rámci přípravného řízení. Aby mohl případ zaevidovat, musí dostat protokol o výsledku podezřelého či obviněného nebo záznam o podání

⁴¹ Srov. Éthum-bulletin pro sociální prevenci, pomoc a intervenci 24/99, s. 41.

⁴² Srov. Sociální práce/sociální práca, *Probace a mediace*, s. 4 an.

⁴³ Srov. Poslání a cíle. Poslání a cíle PMS ČR. [online]. Dostupné na: <https://www.pmscr.cz/o-pms/>. [citováno 2013-3-26].

⁴⁴ Srov. *Metodický standart PMS v oblasti trestu obecně prospěšných prací*, s. 1.

vysvětlení, pověření střediska PMS, obžalobu nebo návrh na potrestání, obžalobu nebo návrh na potrestání, opis z rejstříku trestu a podání vysvětlení od poškozeného. Nejsou-li tyto podklady všechny, musí si je probační asistent nebo úředník od OČTŘ vyžádat. Je-li nutnost dalších informací, zjistí si je pracovník v trestním spise. Může jít například o znalecké posudky nebo o zprávy o pověsti obviněného.⁴⁵

1.3.2 Práce probačního úředníka/asistenta s klienty, obviněnými, poškozenými/obětmi

Činnost pracovníka je hlavně „získání stanoviska“, jedná se o vytvoření zprávy, obsahující posudek zdravotního stavu obviněného a stanovisko pracovníka k uložení trestu obecně prospěšných prací. Také se musí s obviněným domluvit na eventualitách jejich další společné práce. Pověření od OČTŘ umožňuje PMS restorativní činnost. V průběhu přípravného řízení a řízení před soudem se pracovník musí soustředit celkový pohled související se 3 hlavními cíly PMS.⁴⁶

Na základě pozvání se obviněný dostaví na úvodní konzultaci, kde ho pracovník seznámí s obsahem jednání, zakázkou OČTŘ a dobrovolností vzájemné práce v přípravném řízení. Dalším krokem pracovníka je poučení obviněného o podmínkách souvisejících s výkonem trestu OPP. V rámci konzultací se musí prořešit i otázka náhrady škody a napravení dopadu trestného činu. Po vyhodnocení rizika pro vykonání trestu OPP a náhradu způsobené škody sepiše zprávu k uložení trestu OPP. Nedostaví-li se obviněný na schůzku o které byl informován, musí to probační pracovník nahlásit OČTŘ, protože je to bráno jako nezájem o spolupráci. Zjistí-li pracovník PMS, že obviněný na adrese, kterou udal soud nebydlí, musí úředník podat žádost na příslušný soud o zjištění aktuální adresy bydliště.⁴⁷

Poškozený/oběť je kontaktován pracovníkem z PMS ohledně návrhu spolupráce. Chce-li poškozený/oběť se střediskem PMS navázat spoluprací, je úkolem pracovníka domluvit se s ním na formě. Pracovník potřebuje zjistit, jak poškozený vnímá konflikt s odsouzeným a jaké důsledky v oblasti materiální i psychosociální na poškozeného a jeho okolí tato situace má. Je připraven nabídnout dotyčnému pomoc v rámci uplatnění práva na náhradu škody a nabídne mu i variantu k nápravě konfliktu. Celková pomoc, kterou má pracovník poskytnout poškozenému/oběti je od základů právních rad,

⁴⁵ Srov. *Metodický standart PMS v oblasti trestu obecně prospěšných prací*, s. 1.

⁴⁶ Srov. Tamtéž, s. 2.

⁴⁷ Srov. Tamtéž, s. 2.

doprovázením trestním řízením až po zajištění konkrétní pomoci, je li to nutné. Konkrétní pomocí se myslí jakákoli, může jí být i zprostředkování psychologické pomoci. Když je vhodné užití mediace, je pracovníkem požádán specialista na přípravné řízení. Poškozeným nebo obětí jsou nabídnuty služby profesionálního rozhovoru, poskytnutí základních informací ohledně případu a základní právní poradenství. Profesionální rozhovor je základ u probačního úředníka-asistenta, musí respektovat spoustu pravidel. Co se týče informování k případu, jedná se o základy práce PMS, trestu OPP, možných náhrad škod a informování o trestním řízení. V rámci právního poradenství jde o informace klientových práv a možnostech o náhradách za škodu.⁴⁸

1.3.3 Analýza rizik pro výkon trestu OPP

Podstatnou podmínkou pro správné a efektivní uložení trestu OPP je analýza rizik. Napomáhá snižovat nepatříčně uložené tresty OPP. Analýza rizik se soustřeďuje na pečlivé prozkoumání oblastí, které mohou výkon trestu OPP zásadně narušit, Patří k nim hlavně: „postoj ke spáchanému činu a uloženému trestu, míra motivovanosti trest vykonat, časové možnosti v souvislosti se zaměstnáním, studiem, rodinnou situací, dosažené vzdělání a odborná kvalifikace, praktické pracovní dovednosti, zdravotní stav a případná zdravotní omezení, rodinné poměry a sociální zázemí, předchozí trestná činnost, postoj k osobě poškozeného (poškozené organizace) a představa obviněného (popřípadě již realizované kroky) o odčinění způsobené újmy a nahrazení škody, další významné skutečnosti týkající se projednávaného případu, psychosociální potřeby obviněného a poškozeného a s nimi související možnosti zprostředkování pomoci a kontaktu s jiným pracovištěm, existence faktického trvalé bydliště, způsob kontaktování obviněného, spolupráce se zájmovým sdružením na přípravě záruky za chování a osobu odsouzeného.“⁴⁹

1.3.4 Zpráva k uložení trestu OPP

Zprávu k uložení trestu ať už vyhovující nebo nevhovující píše probační pracovník dle analýzy rizik práce s poškozeným/obětí a individuálních možností výkonu trestu OPP. Obsahem zprávy jsou zatím uskutečněné postupy. Možnost následujících kroků, které se vážou k náhradám škod, rizika vůči obviněnému a

⁴⁸ Srov. *Metodický standart PMS v oblasti trestu obecně prospěšných prací*, s. 2 an.

⁴⁹ Srov. Tamtéž, s. 4.

uskutečnění výkonu trestu, dále závažnost trestného činu a jak se obviněný k trestné činnosti staví. Ve zprávě se uvádějí i zjištěné nutnosti a odhodlání klienta ve výkonu trestu. Součástí musí být vždy stanovisko obviněného k uložení trestu OPP. Je-li zpráva doporučující k výkonu trestu OPP, musí zpráva obsahovat i návrh poskytovatele k vykonání trestu OPP. Při práci s klientem se může zjistit, že by bylo lepší trest OPP vykonat mimo bydliště, pak musí být součástí i souhlas obviněného s nařízením výkonu trestu OPP mimo obvod okresního soudu, ve kterém bydlí.⁵⁰

1.3.5 Sdělení o předchozí spolupráci PMS s obviněným

Toto sdělení je pouze rychlá předběžná informace o tom, zda dotčený spolupracoval nebo spolupracuje s PMS, jedná se o zkušenost s dotčeným. Informace se podávají na vyžádání soudu a pracovník je má možnost zjistit v počítačovém programu Lotus notes. Má-li s člověkem negativní zkušenosti, má pak soud možnost uložit jiný trest než OPP.⁵¹

1.4 Záruka zájmového sdružení

Probační pracovník zjišťuje informace, které souvisejí s možností záruky zájmového sdružení za odsouzeného, tedy jeho chování a napravení a zároveň jenž by napomáhaly při výkonu trestu.⁵²

1.5 PMS v trestním řízení - po pravomocném rozhodnutí soudu

K založení a zaevidování spisu je třeba pověření PMS k zajištění výkonu trestu TOPP, pravomocné rozhodnutí soudu nebo usnesení, druh práce a opis RT. Pokud středisko PMS neobdrží veškeré důležité podklady, založí se tzv. PV spis (evidence ROČ). Pracovník probačního střediska si v rámci nutnosti může informace zjistit z trestního spisu.⁵³

⁵⁰ Srov. *Metodický standart PMS v oblasti trestu obecně prospěšných prací*, s. 4.

⁵¹ Srov. Tamtéž, s. 4 an.

⁵² Srov. Tamtéž, s. 5.

⁵³ Srov. Tamtéž, s. 6.

1.5.1 Přípravy pro nařízení trestu OPP

Je-li příprava podkladů pro nařízení výkonu trestu OPP, úkolem střediska PMS je kontaktovat odsouzeného o jednání. Jednání je uskutečňováno s cílem podat obecné informace o práci probačního úředníka/asistenta ohledně zajištění výkonu a kontroly trestu důkladně informovat o podmínkách průběhu výkonu trestu, vymezit stanovené role, práva a pravidla mezi dalšími subjekty týkající se výkonu trestu OPP, domluvení specifického místa, výhrady a provedení výkonu trestu, postupy konání povinností nebo i způsob nahrazení za způsobenou škodu poškozenému. Jestliže se odsouzený na jednání nedostaví a je prokazatelné, že o něm věděl, je to v řízení bráno jako nespolupráce a probační pracovník o tom musí dát vědět soudu. Ve spolupráci s poskytovatelem pro výkon trestů OPP se dojednávají konkrétní místo, specifické podmínky a způsob výkonu trestu OPP. Soudu se zasílají doklady zpracované ze zjištěných informací pro nařízení výkonu trestu OPP. Má to na starosti probační pracovník. Někdy se k těmto podkladům i přidávají informace o vzdělání nebo určité omezení apod. Při konzultacích se někdy zjistí, že by pro odsouzeného bylo lepší vykonávat trest jinde než v místě svého bydliště a tak se s podklady soudu posílá i odsouzeného souhlas s výkonem mimo jeho bydliště.⁵⁴

1.5.2. Postup po nařízení výkonu trestu OPP

Maximálně do 14 dnů kdy je odsouzenému sdělen druh a místo vykonání trestu OPP, se musí dostavit do Probační a mediační služby v okrese, kde bude trest vykonávat. Jde-li o první kontakt mezi odsouzeným a pracovníkem z PMS, je potřeba mu sdělit základní pravidla o jejich spolupráci a všeobecně o trestu obecně prospěšných prací. Jestliže v dřívější době už ke vzájemnému kontaktu odsouzeného s PMS došlo, stačí na schůzce jen zopakovat základní informace, které mu už byly dány. Na schůzce se sjedná datum pro odsouzeného, k sepsání Dohody o realizaci výkonu trestu OPP u poskytovatele, kam se musí dostavit, aby se dohoda mohla podepsat a určit se harmonogram práce. Na konci jednání pracovník sepiše zprávu o průběhu, kterou předá odsouzenému, soudu, instituci a jedno nechá středisko pro založení do spisu. Když nastane situace, že se odsouzený do lhůty 14 dnů nedostaví ani neozve příslušnému středisku, pracovník se ho pokusí kontaktovat a připomenout mu jeho povinnost danou

⁵⁴ Srov. *Metodický standart PMS v oblasti trestu obecně prospěšných prací*, s. 6 an.

zákonem dostavit se, dále ho upozorní na následky které ponese, jestli se jeho negativní přístup nezmění.⁵⁵

1.5.2.1 Zahájení výkonu trestu OPP

Umožní li pracovníkovi jeho čas, je dobré, aby byl přítomen u úvodního jednání poskytovatele s klientem, kde má dojít k podpisu Dohody a domluvení podmínek a organizačních náležitostí. Jestli jeho přítomnost na tomto jednání možná není, musí ho poskytovatel vždy informovat, zda odsouzený přišel v určitý den a hodinu k podepsání a sestavení harmonogramu. Sestavení harmonogramu probíhá společnou domluvou poskytovatele a odsouzeného na závazných dnech, hodinách a konkrétní práci, kterou bude vykonávat, stvrzeno je to podpisy obou. Kopii tohoto harmonogramu může dostat na požádání i odsouzený. Stane li se, že se odsouzený k poskytovateli na sepsání Dohody ani harmonogramu nedostavil a dozví se to probační pracovník, apeluje na odsouzeného a na jeho povinnost plnit si trest, zopakuje mu možné následky jeho neplnění. Vždy je nutné, aby poskytovatel sdělil den nástupu trestu pracovníkovi z PMS a ten ho mohl doplnit do spisu. Je ale i nutné, aby se pracovník dozvěděl o nenastoupení a nezahájení trestu odsouzeného, způsob řešení je stejný jako když se odsouzený nedostaví k sepsání Dohody.⁵⁶

1.5.2.2 Kontrola výkonu trestu OPP a vedení řádného života

Kontrolu provádí Pracovník ze střediska PMS a to nejméně jednou do dvou měsíců. Možnost kontroly může být osobní návštěvou, po telefonu s poskytovatelem, písemně nebo i e-mailem. Vše co zjistí ohledně výkonu odsouzeného musí sepsat do zprávy a zanást do Spisu. Není stanoveno jak často u kterého odsouzeného musí provádět kontrolu, vždy záleží na individuálním případě. Pracovník sleduje nejen docházku odsouzeného, ale i kvalitu jeho práce. Kroky pracovníka, které činí, mají za úkol směřovat k vedení řádného života odsouzeného ve výkonu trestu OPP, plnění povinností a omezení, která mu uložil soud, napravení následků svého spáchaného činu a směřování ke zlepšení vztahů s poškozenými, a v neposlední řadě k zaplacení výdajů trestního řízení. Aby měl pracovník u odsouzeného v těchto směrech přehled, zve ho na pravidelné schůzky na středisko a probírá s ním věci ohledně případu, také může

⁵⁵ Srov. *Metodický standart PMS v oblasti trestu obecně prospěšných prací*, s. 8.

⁵⁶ Srov. *Tamtéž*, s. 8.

oslovovat jeho okolí. Jestli se jedná o případ, za kterého byla soudem přijata záruka zájmového sdružení, musí pracovník spolupracovat i s tímto zařízením. Může jít i o případ, kdy odsouzenému bylo nařízeno absolvování programu, potom pracovník musí získávat informace i od poskytovatele tohoto programu. Pracovník PMS nevede jen kontroly, umožňuje klientům i psychosociální podporu a pomoc, nebo domluvení kontaktu s určitými odborníky.⁵⁷

1.5.2.3 Porušení podmínek výkonu trestu OPP

Nastane li situace, že odsouzený trest nevykonává a to bez uvedení závažného důvodu, musí o tom co nejdříve poskytovatel informovat probačního pracovníka, se kterým pak situaci řeší. Probační pracovník ihned musí navázat kontakt s odsouzeným, domluvit se na schůzce, kde by se měl dozvědět bližší důvody vedoucí k neplnění trestu. Musí ho znovu upozornit na závazek plnění tohoto trestu. Pokud se situace v nejbližší době nezmění a odsouzený stále nevykonává svou povinnost trestu, zašle mu pracovník doporučeně poslední výzvu k plnění trestu. Odsouzený má maximálně 14 dní od oznámení na to, aby trest začal vykonávat, jestli se tak nestane, musí probační pracovník podat návrh na přeměnu trestu OPP na trest odnětí svobody a poslat jej soudu. Tento postup se používá i při nevedení řádného života, nebo třeba neplnění podmínek, které mu stanoví soud. Jakmile pracovník návrh na přeměnu trestu zašle soudu, musí o tom informovat i poskytovatele trestu OPP. Ten sám může požádat o přeměnu trestu ale jediné prostřednictvím PMS.⁵⁸

1.5.2.4 Změny při výkonu trestu OPP

Pokud se odsouzený v průběhu výkonu trestu přestěhuje, má možnost podat písemnou žádost o výkon trestu v rámci jiného střediska PMS, stávající pracovník mu musí sepsat závěrečnou zprávu ohledně jeho odpracovaných hodin a informacích, týkající se důvodu změny místa výkonu trestu OPP. Také může přidat informace o vedení klientova života nebo třeba o úhradě výdajů spojených s trestním řízením aj. To všechno pak předá soudu (jedná li se o změnu ve stejném okrese pod stejnou PMS) a ten na základě důvodů žádosti, informací a možností rozhodne o změně usnesením nebo písemným opatřením. Pokud se jedná o změnu v jiném soudním okrese, řeší tuto situaci

⁵⁷ Srov. *Metodický standart PMS v oblasti trestu obecně prospěšných prací*, s. 9 an.

⁵⁸ Srov. Tamtéž, s. 9.

pracovník s PMS v daném soudním okrese. Na základě schválení změn, pověří středisko jiného okresu PMS, a střediska si předají spis dotyčného. V případě, že nastane situace, kdy odsouzený nemůže ať už dočasně nebo trvale vykonávat trest, pracovník PMS mu sdělí potřebné informace postupu jeho situace a je ochoten mu pomoci v řešení. Má možnost tuto situaci konzultovat jak s poskytovatelem trestu OPP tak i se soudem. Ten pak může nařídit upuštění od výkonu trestu nebo zcela jeho zrušení. Po svém rozhodnutí musí informovat probační středisko a to i ohledně jiných důležitých věcí. Na změnu trestu může podat návrh tedy probační pracovník i poskytovatel ale ten jen prostřednictvím pracovníka PMS. Soud pak rozhoduje a informuje.⁵⁹ Může trest obecně prospěšných prací přeměnit na trest odnětí svobody.⁶⁰ Délka dohledu je ohraničená výkonem trestu OPP. Soud odsouzenému ukládá dohled, dále také může uložit výchovné opatření, jde li o mladistvého nebo o dítě mladší 15 let, u kterého je opět délka výchovného opatření určena dobou výkonu trestu OPP.⁶¹

1.6 Ukončení práce s klientem

Po ukončení trestu OPP ze strany odsouzeného, pracovník to písemně uvědomí soud a dodá závěrečné hodnocení výkonu trestu. Dále také informuje soud o průběhu trestu, dodržování nařízeních, která soud odsouzenému uložil a o detailech souvisejících se vzniklou škodou, její úhradou, vztahy apod. Dalším obsahem je i přístup poškozeného nebo zárukového sdružení. Pracovník pak v poslední řadě uzavře spis v programu LN zprávou o dokončení úkolu.⁶²

1.7 Obecné informace o trestním opatření OPP pro mladistvé

Trestní opatření obecně prospěšných prací je jedním z možných trestních opatření ukládaných mladistvým odsouzeným. Podstatou trestního opatření OPP je pracovní povinnost mladistvého, kterou musí splnit sám, bez pomoci rodinných příslušníků, ve stanoveném rozsahu, ve stanovené době, ve svém volném čase. Základní podmínkou je rovněž, jako u dospělých odsouzených, obecná prospěšnost prací, kdy práce jsou prováděny ve prospěch obcí a jiných obecně prospěšných institucích. Soud

⁵⁹ Srov. *Metodický standart PMS v oblasti trestu obecně prospěšných prací*, s. 10.

⁶⁰ Srov. *Sociální práce/sociální práce, Probace a mediace*, s. 14.

⁶¹ Srov. *Metodický standart PMS v oblasti trestu obecně prospěšných prací*, s. 11.

⁶² Srov. *Tamtéž*, s. 11.

pro mládež může mladistvému uložit trestní opatření OPP ve výměře 50- 150 hodin. Vedle výše uvedeného trestního opatření, může mladistvému uložit i jiné možné opatření, či vhodné opatření výchovné. Jestliže mladistvý v době od pravomocného odsouzení do skončení výkonu TO OPP nevedl řádný život nebo trestní opatření nevykonával ve stanovené době, přemění soud pro mládež trestní opatření OPP nebo jeho zbytek v odnětí svobody. Při neplnění trestu se postupuje obdobně jako u dospělých. V případě že mladistvý OPP vykoná, hledí se na mladistvého jako by nebyl odsouzen. Jestliže bylo mladistvému uloženo i jiné opatření, účinek neodsouzení nastává po splnění všech podmínek, tedy i u ostatních opatření.⁶³

1.7.1 Společensky prospěšná činnost

Vedle OPP může mladistvý vykonávat také společensky prospěšné činnosti. Společensky prospěšná činnost jako výchovná povinnost podle zákona 218/2003 Sb. může být uložena mladistvému soudem pro mládež a v přípravném řízení státním zástupcem. Při výkonu se řídí poněkud jiným režimem a její výkon se netýká všech poskytovatelů OPP, pouze těch, s nimiž byl výkon společensky prospěšných činností střediskem PMS ČR předem projednán. Může být uložena buď se souhlasem osoby, proti níž se řízení vede v průběhu trestního řízení, nebo může mladiství kdykoliv v průběhu řízení až do jeho pravomocného skončení svůj souhlas odvolat. Výkon výchovného opatření tímto končí. Výkon SPČ nesmí mladistvému narušit přípravu na jeho budoucí povolání a především plnění povinností souvisejících se vzdělávacím programem školy nebo výkonem povolání, či zaměstnání. SPČ může být uložena na dobu nejvýše 4 hodin denně, 18 hodin týdně a 60 hodin celkem. Průběh výkonu SPČ je Probační a mediační službou ČR sledován obdobně jako výkon OPP. Vykonává se rovněž v organizacích určených pro mladistvé klienty, náplň práce je obdobná jako u OPP. Poskytovatel prací je vyzooměn střediskem PMS ČR Sdělením o uložení výchovné povinnosti – SPČ. Spolu s tímto obdrží rovněž dokumentaci. Jakmile se mladistvý dostaví do organizace, je seznámen s charakterem prací, podmínkami výkonu prací, rovněž i s případnými riziky na pracovišti. Spolu s poskytovatelem je sjednán časový harmonogram prací, je vyplněna osobní karta mladistvého. Mladistvý následně vykonává práce ve stanoveném rozsahu a způsobem, který mu byl poskytovatelem určen. Průběh výkonu SPČ je Probační a mediační službou ČR pravidelně sledován,

⁶³ Srov. *Průvodce dokumenty a postupy v rámci výkonu trestu a trestního opatření OPP*, s. 3 an.

informace o průběhu výkonu SPČ, jejich ukončení, případně přerušení, či nevykonání stanoveným způsobem, je předána příslušnému orgánu činnému v trestném řízení, který výchovnou povinnost uložil.⁶⁴

1.8 Ochrana zdraví a bezpečnost osob při výkonu trestu OPP

1.8.1 Obecné informace

Bezpečnost práce a ochrana zdraví při práci, je na území České republiky stanovena v pracovně právním vztahu zaměstnanec- zaměstnavatel. Bezpečnost práce je řízena především zákoníkem práce, co se týče ochrany zdraví při práci, jedná se hlavně o její hygienickou stránku. Předpisy, které se zabývají bezpečností a ochranou zdraví v rámci práce je mnoho, protože tato skutečnost rizikovosti je patrná ze všech lidských činností. Proto u jedinců, kteří mají zahájit výkon trestu obecně prospěšných prací se nejprve musí správně aplikovat právní a jiné předpisy určené pro pracovně právní vztahy. Je potřeba specifikovat okruh druhu prací pro výkon trestu obecně prospěšných prací aby bylo možné určit všechna důležitá kritéria významná pro preventivní opatření ohledně bezpečnosti práce a ochrany zdraví při práci.⁶⁵

1.8.2. Poučení o rizicích

Před zahájením trestu obecně prospěšných prací je žádoucí, aby byly tyto lidé seznámeny s riziky a předpisy, vztahující se k jejich vykonávané práci. Jedná se ale i o návody k obsluhám strojů, náradí a přístrojů, nebo třeba biologických činitelů, vlastností chemických látek a prostě všeho, s čím se při výkonu práce může dotýčná osoba setkat. Tyto informace a seznámení s nimi má za úkol zajistit odborná osoba, kterou určí poskytovatel práce. Poskytovatel si vede dokumentaci týkající se proškolení zaměstnanců a osob vykonávající trest OPP, jeho identifikační údaje, datum kdy a kde k proškolení došlo, místo výkonu apod.⁶⁶

⁶⁴ Srov. *Průvodce dokumenty a postupy v rámci výkonu trestu a trestního opatření OPP*, s. 6 an.

⁶⁵ Srov. *Doporučení k zajištění bezpečnosti a ochrany zdraví při práci osobám odsouzeným k výkonu trestu OPP*, s. 1.

⁶⁶ Srov. Tamtéž, s. 1 an.

Srov. Éthum- *Bulletin pro sociální prevenci, pomoc a intervenci*, 40/2004, s. 8.

1.8.3 Zdravotní způsobilost

Soud, který uložil trest OPP zároveň prověřuje zdravotní způsobilost pachatele. Dle zákona má možnost na nezbytnou dobu trest odložit, to jen z důvodu vyplývajících z lékařských zpráv nebo dokumentů, které byly předloženy odsouzeným nebo vyžádané předsedou senátu, jedná li se o vážné zhoršení zdravotního stavu, díky němuž není trest schopen vykonat. Pokud se zadavatel práce domnívá, že podmínkou u konkrétní práce je jistá zdravotní způsobilost, domluví se s odsouzeným ještě před výkonem práce a může tak učinit. Zdravotní vyšetření se dá domluvit u závodní lékařské preventivní péče, v případě že ji zařízení nemá, pak lze domluvit prošetření zdravotní způsobilosti u lékaře kde je registrovaný odsouzený (musí ho ale seznámit se všemi hledisky výkonu práce). V případě, že se jedná o ženu těhotnou, kojící nebo ženu do konce 9. měsíce po porodu, je určený zákaz výkonu některých prací s odkazem na zákon.⁶⁷

1.8.4 Osobní ochranné prostředky

Ve výkonu trestu obecně prospěšných prací kde se nachází nebo jsou vyhodnoceny rizika práce a nejde je odstranit, sou osobě vykonávající trest obecně prospěšných prací přiděleny osobní ochranné prostředky. Slouží k účelům ochrany zdraví jedince, kterému sou určeny, popřípadě k ochraně osob kterých se práce dotýká. Pokud u zaměstnavatele, který osobě ve výkonu trestu přidělil osobní ochranné prostředky, pracuje více zaměstnanců vykonávající stejný rizikový druh práce, jsou jim jim přiděleny také.⁶⁸

1.8.5 Pracovní úraz- nemoc z povolání

Jestli se při výkonu trestu OPP nebo v jeho souvislosti osoba poraní, musí o tom být sepsán zápis. Pokud se jedná o nějakou nemoc, u které je podezření, že její příčina může nějak souviset s výkonem trestu OPP, musí se nechat udělat lékařský posudek. Při každém vzniklém úrazu, je důležité informovat jedince o důležitosti úraz nahlásit a to nejlépe v nejbližší době kdy k úrazu došlo. Patříčná osoba určující práci má za úkol provést šetření původu úrazu a sepsat o něm zprávu, tedy pokud mu úraz byl nahlášen a ví o něm.⁶⁹

⁶⁷ Srov. *Doporučení k zajištění bezpečnosti a ochrany zdraví při práci osobám odsouzeným k výkonu trestu OPP*, s. 2.

⁶⁸ Srov. Tamtéž, s. 3.

⁶⁹ Srov. Tamtéž, s. 3.

1.8.6 Odpovědnost za škodu

Při odpovědnosti za škodu se vychází z občanského zákoníku. Každý je odpovědný za to, co učinil ale i za to, co jeho okolnostmi při použití např. nějakého přístroje ke škodě vedlo. Prokáže li osoba, že škodu nezpůsobila, nenese za vinu odpovědnost, pokud se nejedná o škodu spojenou s přístrojem. Odpovědnost se týká i ochranných prostředků, které dotyčný převzal, musí na ně dávat pozor aby nedošlo k poničení nebo ztrátě.⁷⁰

2. VZNIKAJÍCÍ POSKYTOVATELÉ OPP

2.1 Mapování a rozšiřování požadavků poskytovatelů míst výkonu trestu OPP

Na každém probačním a mediačním středisku se vede Adresáře Institucí v počítačovém programu Lotus notes, který slouží k přehledu institucí, kde se trest OPP může vykonat, sami pracovníci si v regionu kde působí, zjišťují možnosti pro výkon trestu OPP v obcích i organizacích. Pracovník si sám rozšiřuje poskytovatele, kontaktuje obce a instituce, které by připadaly v úvahu k výkonu trestu OPP a nabídne jim spolupráci. Mají li zájem zapojit se, je třeba domluvit osobní schůzku kde je základem sdělit důležité informace pro možnost výkonu trestu a spolupráce se střediskem. Požadavek poskytovatele místa pro výkon trestu OPP musí upřesnit konkrétní místo výkonu, o jakou práci jde, termíny provedení, množství osob, kontakt na odpovědnou osobu a specifické požadavky poskytovatele.⁷¹

2.2 Webový katalog poskytovatelů míst výkonu trestu OPP

Ve webovém katalogu jsou stejné informace jako v Adresáři Institucí, umožňuje to tak lepší a rychlejší nařizování výkonu trestu OPP. Předpokladem katalogu je pružnější komunikace vyšších soudních úředníků a úředníků z probačního střediska, týkající se míst na výkon trestu OPP, konkrétní požadavky poskytovatelů a jejich uznání ze strany soudu. Obsahem webového katalogu je dle regionů z celé republiky přehled

⁷⁰ Srov. *Doporučení k zajištění bezpečnosti a ochrany zdraví při práci osobám odsouzeným k výkonu trestu OPP*, s. 5.

⁷¹ Srov. *Metodický standart PMS v oblasti trestu obecně prospěšných prací*, s. 5.

poskytovatelů OPP, kolik míst pro výkon je zrovna volných, individuální požadavky jednotlivých poskytovatelů a zprávy ohledně trestu OPP u konkrétních jedinců.⁷²

2.3 Co je zapotřebí učinit, aby organizace mohla využívat OPP

Hned v prvé řadě je důležité zvážit, zda v organizaci může být trest vykonáván. V případě pochybností je dobré informovat se u soudu nebo u PMS. Poté by měl být kontaktován pracovník probační a mediační služby, se kterým bude dohodnut termín schůzky přímo v místě plánovaného výkonu trestu OPP. Zaměstnanec PMS zde informuje o tom co je: 1, starostí organizace- podání nabídky pro výkon OPP středisku PMS, zajištění pracovního místa, práce pro odsouzené, proškolení odsouzeného o bezpečnosti práce, odpovědnosti za škody na zdraví a majetku, 2, náplň práce střediska probační služby- zařazení odsouzeného do organizace, průběžné kontroly výkonu trestu, řešení nevykonávání trestu apod., 3, co je úlohou soudu- nařízení výkonu trestu OPP do PMS předjednané organizace, rozhodování o přeměně trestu obecně prospěšných prací na návrh střediska probační služby, 4, co je povinností odsouzeného- vykonat trest ve stanoveném rozsahu, v určeném termínu, podle stanoveného harmonogramu. Schůzka bývá ukončena stanovením doby, do níž by se měla organizace rozhodnout, zda možnosti a výhody OPP využije i nikoliv. Rozhodne-li se organizace pro OPP, vyplní příslušný formulář a zašle jej na středisko PMS.⁷³

2.4 Příchod prvního člověka do organizace s trestem OPP

Na základě požadavků organizace (kvalifikace, trestného činu, nezaměstnanosti apod.) zasílá pracovník PMS podklady k nařízení okresnímu soudu, který vydá usnesení o nařízení trestu odsouzenému. Odsouzený má povinnost do 14 dnů se od převzetí ustanovení do PMS dostavit. Tam se s probačním pracovníkem domluví na datum, kdy se má dostavit do organizace, ve které má trest obecně prospěšných prací vykonat. Tento termín je sjednán po domluvě s organizací. Jakmile se odsouzený do organizace dostaví,

⁷² Srov. *Metodický standart PMS v oblasti trestu obecně prospěšných prací*, s. 5.

Srov. Přehled poskytovatelů. Poskytovatelé. [online]. Dostupné na: <https://www.pmscr.cz/prehled-poskytovatelu-opp/>. [citováno 2013-3-26].

⁷³ Srov. *Průvodce dokumenty a postupy v rámci výkonu trestu a trestního opatření OPP*, s. 8 an.

okamžitě je třeba sjednat písemnou dohodu o realizaci výkonu trestu OPP a harmonogramu výkonu trestu OPP.⁷⁴

Jsou-li tyto dohody následně porušeny, je, díky jejich existenci, mnohem snazší uplatňovat vůči odsouzenému sankce. Organizace je povinna na žádost pracovníka PMS sdělit aktuální stav odpracovaných hodin z trestu OPP. Poruší-li odsouzený uzavřené dohody opakovaně, popř. nedoloží důvodnost své absence, informuje organizace o tomto pracovníka PMS, který odsouzenému zašle poslední výzvu. Při jakémkoliv dalším porušení podmínek výkonu trestu, stejně jako při nedodržení lhůty dle dohody, by již nemělo být umožněno odsouzenému trest OPP dovykonat. Jakmile klient trest u organizace vykoná, je nutné toto sdělit pracovníkovi PMS a poskytnout příslušnou dokumentaci.⁷⁵

2.5 Zásady dodržování v průběhu výkonu trestu OPP

Každá organizace by měla dodržovat pár základních pravidel, aby u nich mohli lidé s trestem OPP pracovat a byla to práce smysluplná a užitečná především pro samotnou organizaci. A to: Být maximálně důsledným, ne vždy je vhodné, aby bylo postupováno přísně a tvrdě. Ihned při prvním kontaktu s odsouzeným je důležité sepsat dohodu o realizaci trestu a harmonogram, stanovit datum nástupu trestu a ukončení trestu. Nedoporučuje se domluvit se s odsouzenými na datum, kdy se opět dostaví a podepíší tyto dokumenty. Před započítáním výkonu trestu musí být odsouzený poučen o bezpečnosti práce. Pokud jsou ze strany odsouzeného porušovány dohodnuté podmínky, měla by organizace v co nejkratší době informovat probačního pracovníka. Zapotřebí je po celou dobu výkonu trestu průběžně evidovat počet odpracovaných hodin tak, aby bylo možné kdykoliv sdělit kontrolujícímu pracovníkovi PMS jejich aktuální počet.⁷⁶

Každý poskytovatel by si měl zakládat veškeré informace o výkonu trestu odsouzeného. Odsouzený má právo nahlédnout do vlastní evidence odpracovaných hodin trestu OPP, kterou vede organizace. Je také povinen podepsat sjednaný harmonogram a následně podepisovat evidenci odpracovaných hodin. Pokud je odsouzený nemocný, zástupce organizace by si měl pořídit kopii nemocenského lístku, aby následně, dle délky nemoci, mohl prodloužit dobu dohodnutou pro výkon trestu. Prodloužení však vždy musí konzultovat se zaměstnancem PMS. Zástupce organizace

⁷⁴ Srov. *Průvodce dokumenty a postupy v rámci výkonu trestu a trestního opatření OPP*, s. 10 an.

⁷⁵ Srov. Tamtéž, s. 11.

⁷⁶ Srov. Tamtéž, s. 12.

musí být v kontaktu se zaměstnancem PMS, pověřeným kontrolou výkonu trestu OPP v jeho organizaci a předávat mu veškeré informace, týkající se problematiky trestu OPP. Je-li ve věci odsouzeného, který porušoval podmínky výkonu OPP, podán návrh na přeměnu trestu, má organizace právo neumožnit odsouzenému až do rozhodnutí soudu, dále vykonávat trest.⁷⁷

3. PRAKTICKÁ ČÁST

Za účelem realizace výzkumné části své bakalářské práce jsem si zvolila kvantitativní paradigma. Z kvantitativního výzkumu budu využívat metodu dotazníkového šetření, které hodlám realizovat na Táborsku.

3.1 Cíl práce a hypotézy

Cílem mé práce je analýza potencionálních poskytovatelů v Táborském regionu, pro výkon trestu OPP a tím i zjištění jakéhosi ideálního klienta pro poskytovatele. Abych tento cíl mohla zjistit, stanovila jsem si následující hypotézy:

Hypotéza 1. „Pro výkon trestu OPP poskytovatelé dávají přednost mužům s českou státní příslušností zralého aktivního věku“.

Hypotéza 2. „Pro poskytnutí výkonu trestu OPP se u poskytování řídí specifickými okolnostmi.“

Hypotéza 3. „Sami od sebe do spolupráce s PMS obce nevstupují a po dílčí amnestii jsou názoru, že má dopad na trest OPP“

3.2 Metodika

Pro dotazníkové šetření jsem si vybrala malé obce na Táborsku, které dosud nejsou v registru poskytovatelů OPP. Jedná se o 38 neregistrovaných obcí, z nichž mi na dotazníky odpovědělo 22 obcí.

Svůj výzkum jsem začala realizovat v roce 2012, kdy jsem se zúčastnila průběžné praxe na Středisku PMS v Táboře. Po konzultaci s pracovníky PMS jsem začala stanovovat hypotézy a předběžné otázky týkající se mé výzkumné části. Tyto otázky jsem dále konzultovala s vedoucí práce a v konečné fázi jsem došla k počtu 10 otázek.

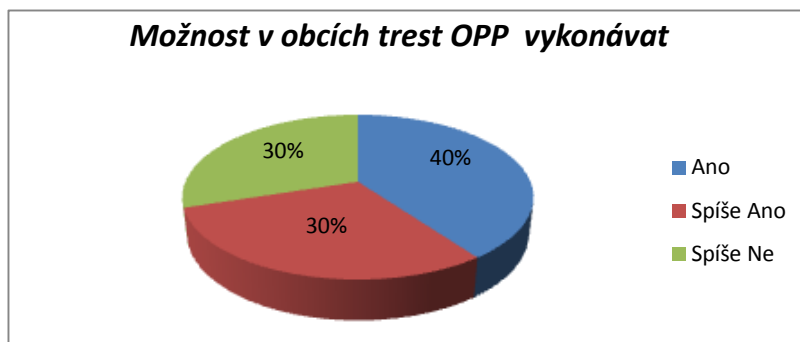
⁷⁷ Srov. *Průvodce dokumenty a postupy v rámci výkonu trestu a trestního opatření OPP*, s. 13.

S počátkem roku 2013 a následně vyhlášenou dílčí amnestií Prezidenta republiky jsem musela tyto otázky rozšířit. Ze stanovených otázek jsem vytvořila dotazník, který jsem rozeslala příslušným neregistrovaným obcím na Táborsku. Dotazník obsahoval 12 otázek. První otázka nám otvírá náhled dané problematiky, možnosti vykonání uloženého trestu OPP v dotazované obci. Zbýlých 11 otázek se týká stanovených hypotéz. Rozeslala jsem celkem 38 dotazníků, z nichž se mi po velkých snahách vrátilo 22 dotazníků, z nichž 2 dotazníky přišly nevyplněné, i když respondenti tvrdili, že dotazníky posílají vyplněné. Zbýlých 20 dotazníků bylo využito ke zpracování výzkumu

3.3 Výsledková část

Zjišťovala jsem u obcí na Táborsku, které nemají žádnou zkušenost s poskytnutím práce pro výkon trestu obecně prospěšných prací, jak ochotní jsou v možnostech otevřeného přístupu tomuto nejčastěji ukládaného alternativního trestu. Dále konkrétní požadavky obcí, které by napomohli Probační a mediační službě v Táboře, v najití pro obec správného „pomocníka,, jež by nebyl přítěží ale výhodou pro obec a zároveň by Probačnímu a mediačnímu středisku rozšířil řady poskytovatelů.

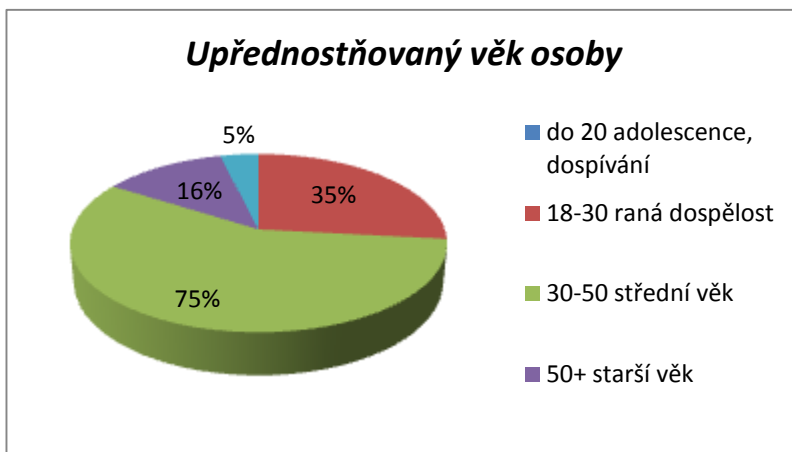
Na úvod šetření byla položena otázka následujícího znění: „Dali byste ve své obci možnost člověku s uloženým trestem OPP trest vykonat?“ Výsledky jsou uvedeny v grafu č.1.

Zdroj: Vlastní výzkum

Mezi představiteli dotázaných obcí 70 % souhlasilo s možností výkonu trestu OPP. Zbývajících 30 % takovou možnost spíše odmítalo.

Další otázka sledovala osoby jakého věku by dotázaní upřednostňovali. Výsledky ilustruje graf č.2 graf

Zdroj: Vlastní výzkum

Preferujícím věkem pro umožnění výkonu trestu, byl věk mezi 30-50 roky v zastoupení 70 %. Dalších 35 % by dalo přednost spíše rané dospělosti mezi 18-30 roky. Starším občanům nad 50 let by tuto možnost dalo 16 %, a zbylých 5 % respondentů vůbec neodpovědělo. (U této otázky mohli dotazovaní zvolit i více možností.)

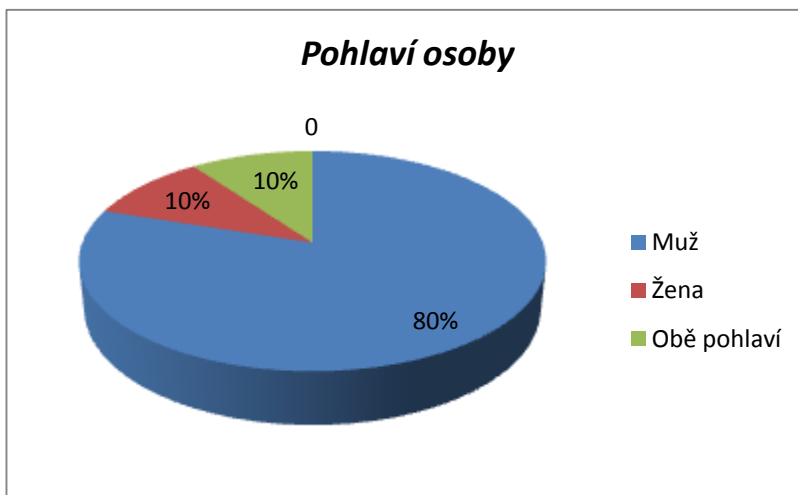
Na věkovou kategorii navázala otázka o umožnění výkonu práce i mladistvým. Graf č.3 nám ukázal oproti předešlé otázce zajímavý závěr.

Zdroj: Vlastní výzkum

Nad polovina dotazovaných, tedy 55 % by mladistvým umožnila výkon trestu OPP. Zatímco 45 % zbylých respondentů, by pro výkon trestu mladistvých u sebe v obci nebyla.

Otázkou číslo čtyři jsem zjišťovala preferované pohlaví pro výkon trestu, to uvidíme na grafu č.4.

Zdroj: Vlastní výzkum

Preferovaným pohlavím dotazovaných, se stal muž s 80 %. Pro ženu bylo 10 % odpovídajících a zbylých 10 % dotazovaných uvedlo možnost obou pohlaví.

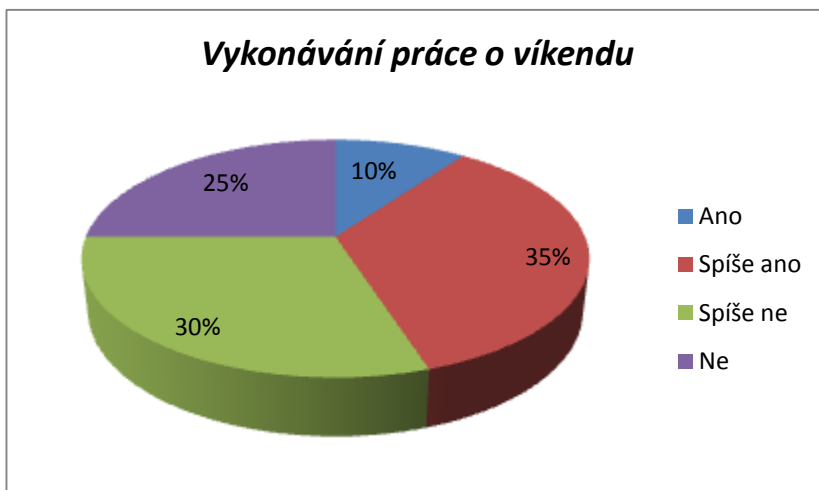
Zaměřila jsem se i na otázku po státní příslušnosti osoby. Podívejme se na výsledek v grafu č.5.

Zdroj: Vlastní zdroj

Jednoznačnou odpovědí respondentů bylo zvolení České státní příslušnosti, tedy 100%.

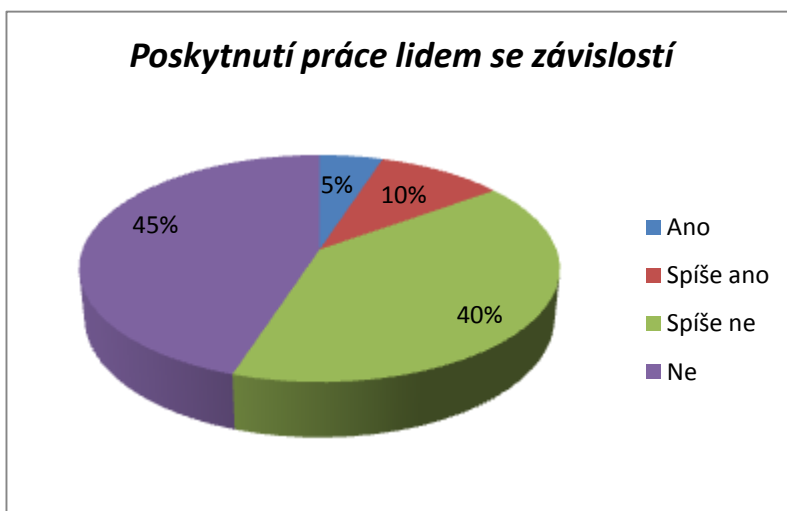
Ohledně příležitosti vykonat trest i o víkendu jsem se ptala v další otázce a odpověď nám ukáže graf č.6.

Zdroj: Vlastní výzkum

Možností vykonat trest uložených prací o víkendu by dalo příležitost 45 % dotazovaných obcí. Zbývajících 55 % by pro tuto možnost neposkytlo.

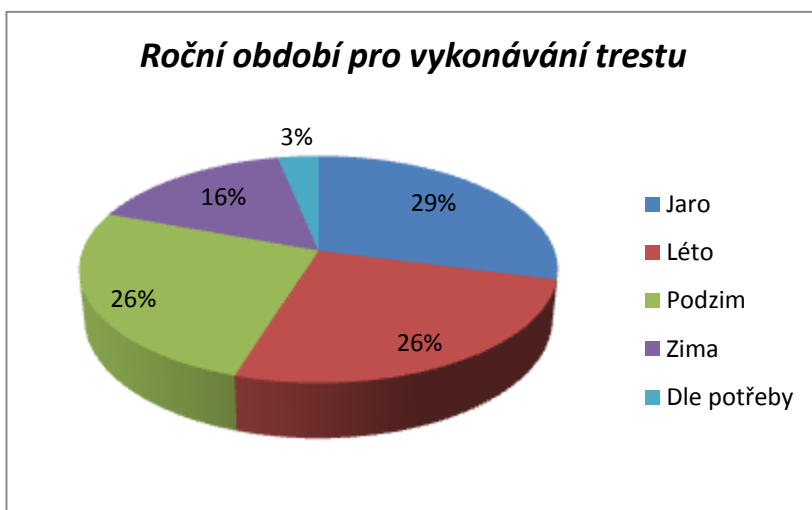
Jak by si stál člověk s jakoukoliv závislostí u nově vzniklých poskytovatelů pro trest OPP, jsem zkoumala u otázky s číslem sedm. Odpověď nám znázorňuje následující graf.

Zdroj: Vlastní výzkum

Poskytnutí práce pro výkon trestu lidí se závislostí, se dle výzkumu ukázalo, že 85 % respondentů by těmito lidem příležitost nedalo. Šanci by tito lidé měli u zbylých 15 %.

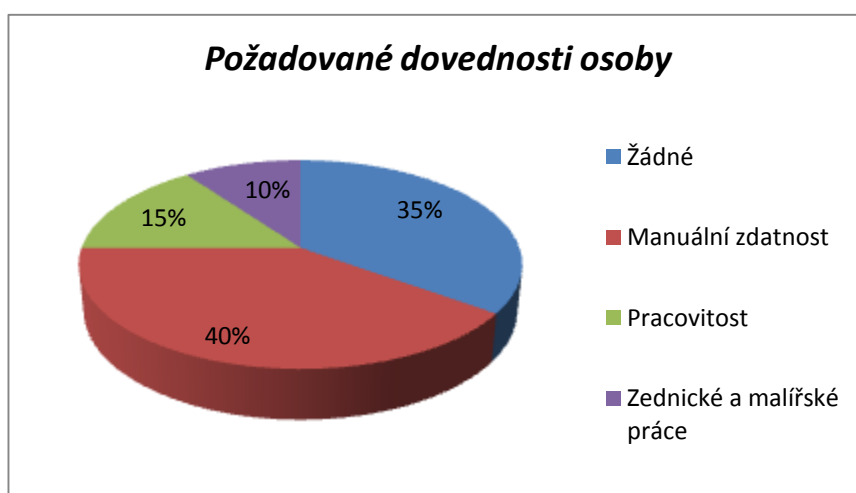
Otázkou po ročním období, ve kterém by se pomoc vykonavatelů trestu v jejich obci hodila, nám znázorňuje graf č.8.

Zdroj: Vlastní výzkum

Nejpravděpodobnějším přínosem výkonu trestu, se u respondentů ukázalo jaro s 29 %. Léto a podzim byly dalšími velmi volenými odpověďmi s 26 %. Zima by byla nejpříjemnější pro 16 % respondentů a zbývající 3 % uvedly dle potřeby.

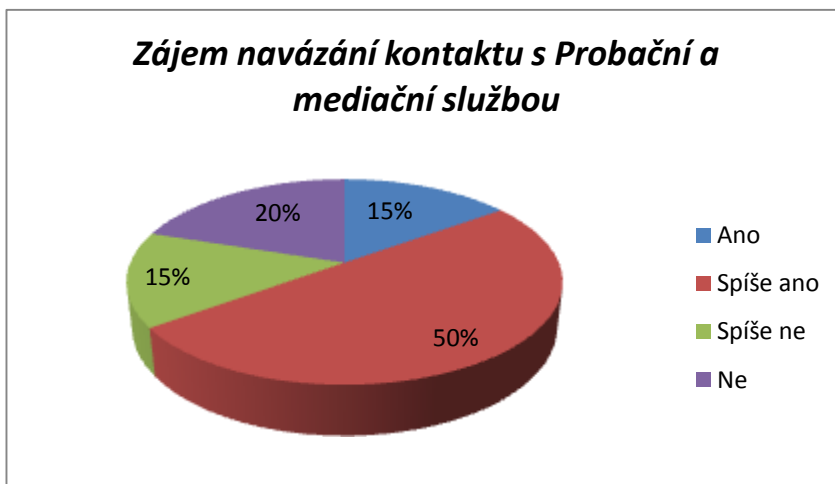
Otázkou po konkrétních dovednostech osob dle respondentů, nám znázorní graf č.9.

Zdroj: Vlastní výzkum

Nejpožadovanější dovedností byla 40 % respondentů uvedená manuální zdatnost. Pracovitost by vyžadovalo 15 % dotazovaných a umět zednické a malířské práce by upotřebilo 10 % dotazovaných. Žádnou speciální dovednost dle respondentů zvolilo 35 %.

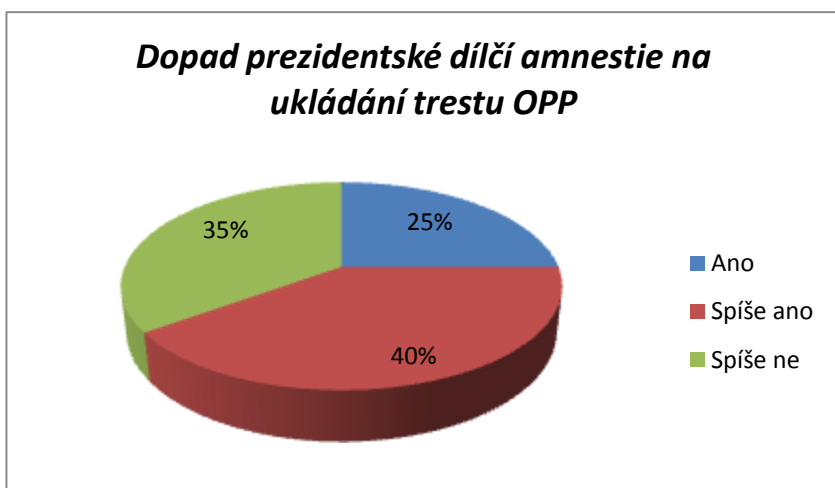
Desátou otázkou jsem se ptala po ochotě a zájmu navázání kontaktu s Probační a mediační službou. Výsledek znázorňuje graf č.10.

Zdroj: Vlastní výzkum

Pro spolupráci a navázání kontaktu s Probačním a mediačním střediskem by bylo 65 % respondentů. Zbýlých 35 % by o navázání kontaktu nejevilo zájem.

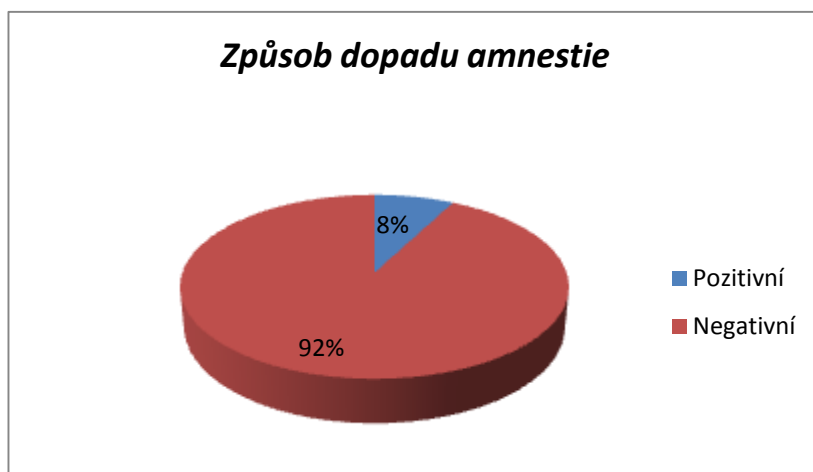
Vyhlášenou dílčí amnestií počátkem tohoto , jsem se ptala po dopadu na ukládání trestů OPP. Grafem č.11 znázorňuji výsledky.

Zdroj: Vlastní výzkum

Že dopad na ukládání trestu OPP dílčí amnestie má se domnívá 65 % respondentů. Zbýlých 35 % míní že ne.

Poslední dvanáctou otázkou navazuji na otázku předchozí. Ptám se respondentů jaký dopad dílčí amnestie na ukládání trestu OPP má, když u předchozí otázky odpověděli ano. Grafem č.12 znázorňuji výsledek.

Zdroj: Vlastní výzkum

Názor odpovídajících respondentů vystihuje 92 % z nich jako negativní a 8 % zbývajících jako pozitivní.

3.4 Shrnutí

V rámci výzkumu jsem zkoumala analýzu potencionálních poskytovatelů v Tábořském regionu, pro výkon trestu OPP a tím i zjištění jakéhosi ideálního klienta pro poskytovatele.

40 % respondentů, by nechalo ve své obci člověka s uloženým trestem Obecně prospěšných prací trest vykonat. 75 % respondentů by pro výkon trestu upřednostňovalo střední věk, tedy věk mezi 30. – 50. Rokem. 35 % respondentů by umožnilo výkon trestu mladistvým osobám. V možnosti pohlaví vyhrály z 80 % muži. 100 % shoda se sešla u otázky státní příslušnosti, kdy všichni respondenti volily českou státní příslušnost. Vykonávat práci o víkendy by nechalo 35 % dotazovaných. Lidem se závislostí by nedalo práci celých 45 % respondentů. Z ročních období vítězí jarní období, kdy by práci umožnilo 29 % respondentů. Ze zvláštních dovedností si 40 % respondentů klade požadavek manuální zdatnosti. S Probační a mediační službou, by navázalo kontakt 50% respondentů. 40 % respondentů se domnívá, že uložení Prezidentské dílčí amnestie má dopad na trest obecně prospěšných prací. Zaměříme – li se na jaký dopad, zjistíme, že 92 % respondentů vnímá tento dopad jako negativní.

3.5 Ověření hypotéz

Po vyhodnocení dotazníků jsem přistoupila k ověřování hypotéz a dospěla jsem k těmto výsledkům:

Hypotéza č. 1:

Pro výkon trestu OPP poskytovatelé dávají přednost mužům s českou státní příslušností zralého aktivního věku.“

byla potvrzena

U obcí, které v registru poskytovatelů nejsou a mají možnost dát v jejich obci příležitost k vykonání trestu obecně prospěšné práce, by dali tuto možnost muži české státní příslušnosti, středního věku mezi 30 – 50 roky.

Hypotéza č. 2:

„Pro poskytnutí výkonu trestu OPP se u poskytování řídí specifickými okolnostmi.“

byla potvrzena

U jednotlivých obcí, jež by poskytovaly možnost vykonat trest OPP pro odsouzené, se prokázalo, že jejich poskytnutí je ovlivněno jistými okolnostmi. Zejména z jejich upotřebením pomoci nebo jejich požadavky na danou osobu. Ať už se jedná o práce o víkendu oproti běžnému pracovnímu týdnu, ročnímu období a dovednostem, které by pro obce byli opravdu přínosem, až po odmítnutí lidí s jakoukoliv závislostí, což je převážná část lidí s uloženým trestem OPP.

Hypotéza č. 3:

„Sami od sebe do spolupráce s PMS obce nevstupují a po dílčí amnestii jsou názoru, že má dopad na trest OPP“

byla potvrzena jen částečně

Z výzkumu se prokázalo, že obce jsou názoru dopadu prezidentské dílčí amnestie na trest OPP, s tím, že se domnívají o jejím negativním dopadu. Ale nebyla potvrzena část hypotézy o dobrovolném vstupu obcí do poskytovatelů OPP. Protože výzkum jasně ukázal ochotu obcí, dobrovolně navázat spolupráci s PMS.

ZÁVĚR

V mé práci jsem vystihla základní věci týkající se přímo mého tématu a to poskytovatelů OPP. V začátku teoretické části jsem popsala od historie alternativních trestů, samotné tresty a hlavně trest obecně prospěšných prací. Poté jsem se zabývala Probační a mediační službou a vysvětlením jejich pojmů, protože právě ona se trestem OPP zabývá. Dále jsem přešla k části práce probačního střediska před rozhodnutím soudu a to jak s klienty tak poškozenými a samotným úkolům pracovníka. Navázala jsem prací střediska po pravomocném rozhodnutí soudu a popisují jeho postup. Zmínila jsem, jak se práce s klienty ukončuje, základní informace o tomto trestu u mladistvých osob a společensky prospěšnou činnost. Zabývala jsem se bezpečností u vykonavatelů osob, jejich poučením i ochranou. Ve druhé části teoretické části jsem popisovala přímo vznikající poskytovatele trestu OPP. Co je potřeba si zjistit, kde se dá seznam již vzniklých a fungujících poskytovatelů nalézt. Jaké jsou nutné kroky k možnosti využití OPP a jak funguje příchod nového člověka, nutné náležitosti a rady. Následuje část praktické, kde jsem se zachytila názor starostů malých obcí na Táborsku, nepatřících do registru poskytovatelů na spolupráci s PMS a jejich možnostmi a požadavky související právě s tímto trestem, vznikl mi jakýsi profil “ ideálního“ člověka pro obec, jenž by pro ně byl přínosem a pomocí, kterému by vůbec možnost výkonu trestu umožnili.

Při samotném zjišťování u konkrétních obcí jsem se setkala s neochotou vyplňování dotazníků. Důvodem, který mi samotní starostové sdělili, bylo vedení úřadu obce jako vedlejší pracovní závazek a dále neznáma a relativně malého počtu obyvatel v obci, což se změnilo po objasnění fungování PMS a relativních výhod vykonání práce pro obec. Když se mi se starosty konečně podařil navázat kontakt a objasnit tyto informace, spolupráce byla velmi dobrá.

Touto prací jsem objasnila vše kolem alternativního trestu OPP. Dále kroky potřebné k tomu stát se poskytovatelem pro výkon tohoto trestu a zkonstruovala jsem vhodného člověka podle dotazovaných starostů obcí, pro výkon trestu u nich v obci. Díky zpracování této práce jsem nahlédla do podrobných skulin Probačního a mediačního střediska ohledně trestu obecně prospěšných prací. Zjistila jsem spoustu nových informací týkající se nově vznikajících poskytovatelů pro výkon zmiňovaného trestu a spolupráci s PMS. Práce pro mě byla velmi přínosná ať už po stránce vědomostní, získání spousty nových informací, nadhledu nad problematikou ale i zájmu pro práci Probačního úředníka nebo asistenta.

SEZNAM POUŽITÝCH ZDROJŮ:

- ĚTHUM- *Bulletin pro sociální prevenci, pomoc a intervenci*. Praha: Tiskárna VS, 1999, č. 24.
- ĚTHUM- *Bulletin pro sociální prevenci, pomoc a intervenci*. Praha: Tiskárna VS, 2004, č. 40.
- HOLÁ. L., *Mediace v teorii a praxi*, Praha: Grada, 2011. ISBN 978-80-247-3134-6.
- LATA. J., *Účel a smysl trestu*, Praha: LexisNexis, 2007. ISBN 978-80-86920-24-5.
- MATOUŠEK. O., KOLÁČKOVÁ. J., KODYMOVÁ. P. a kol., *Sociální práce v praxi*, Praha: Portál, 2005. ISBN 80-7367-002-X.
- *Metodický standart PMS v oblasti trestu obecně prospěšných prací*, Pokyn ředitele č. 3/2010, spr. 49/2010-000. (interní dokument PMS)
- *Metodický standart PMS v oblasti trestu obecně prospěšných prací*, Pokyn ředitele č. 3/2010, spr. 49/2010-000. Příloha č. 18: *Doporučení k zajištění bezpečnosti a ochrany zdraví při práci osobám odsouzeným k výkonu trestu OPP*. (interní dokument PMS)
- NOVOTNÝ. O., ZAPLETAL. J. a kol., *Kriminologie, Třetí přepracované Vydání*, Praha: Aspi, 2008. ISBN- 978-80-7357-376-8.
- PAVLOVÁ. L., VETEŠKA. J., *K aktuálním otázkám vyjednávání, mediace, rozhodčího řízení a tzv. práva spolupráce*, Praha: Univerzita Jana Amose Komenského, 2010. ISBN 978-80-86723-92-1.
- PLAMÍNEK. J., *Řešení konfliktů a umění rozhodovat*, Praha: Argo, 1994. ISBN 80-85794-14-4.
- PROBAČNÍ A MEDIAČNÍ SLUŽBA: www.pmscr.cz.
- PRŮVODCE DOKUMENTY A POSTUPY V RÁMCI VÝKONU TRESTU A TRESTNÍHO OPATŘENÍ OPP (nedatováno, nepublikováno- interní dokument PMS v Táboře).
- SLOVNÍK ZÁKLADNÍCH POJMŮ Z PRÁVA, Praha: Fortuna, 1998. ISBN 80-7168-554-2.

- SOCIÁLNÍ PRÁCE/ SOCIÁLNA PRÁCA- *Probace a mediace*, Ostrava: Asociace vzdělavatelů v sociální práci, 2005, č. 4. ISSN 1213-6024.
- SOCIÁLNÍ PRÁCE/ SOCIÁLNA PRÁCA- *Sociální práce s pachateli trestných činů*, Ostrava: Asociace vzdělavatelů v sociální práci s Fakultou studií Ostravské univerzity, 2012, č. 2. ISSN 1213-6204.
- SOTOLÁŘ. A., a kol., *Právní rámec alternativního řešení trestních věcí I.*, Praha: Institut vzdělávání Ministerstva spravedlnosti České republiky, 2001. ISBN neuvedeno.
- SVOBODA. I., *Úvod do studia mediace a probace*, Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně: Učební texty vysokých škol, 2005. ISBN 80-7318-261-0.
- ŠTERN. P., OUŘEDNÍČKOVÁ L., DOUBRAVOVÁ D. a kol., *Probace a mediace- Možnosti řešení trestných činů*, Praha: Portál, 2010. ISBN 978-80-7367-757-2.
- TOMÁŠEK. J., *Úvod do kriminologie*, Praha: Grada, 2010. ISBN 978-80-247-2982-4.
- VÁLKOVÁ. H., KUČHTA. J., *Základy kriminologie a trestní politiky*. 2. vydání. Praha: C. H. Beck, 2012. ISBN 978-80-7400-429-2.
- ZÁKON 257/2000 Sb., O Probační a mediační službě, ve znění platném k 1. 9. 2012.
- ZÁKON 40/2009 Sb., Trestní zákoník, ve znění platném k 1. 9. 2012.

SEZNAM ZKRATEK

LN-	Lotus notes
OČTŘ-	orgány činné v trestním řízení
OPP-	obecně prospěšné práce
PMS-	probační a mediační služba
RT-	rejstřík trestů
SPČ-	společensky prospěšná činnost
TČ-	trestný čin
TOPP-	trest obecně prospěšných prací
TZ-	trestní zákon

PŘÍLOHA

Dotazník:

1. Dali byste ve své obci možnost člověku s uloženým trestem Obecně prospěšných prací trest vykonat?

- ano
- spíše ano
- spíše ne
- ne

2. Jaký věk osoby byste upřednostňovali? (Ize i více odpovědí)

- Do 20 let
- 18- 30 let
- 30- 50 let
- 50 +

3. Umožnili byste práci či uplatnění i mladistvým?

- ano
- spíše ano
- spíše ne
- ne

4. Pohlaví osoby:

- muž
- žena
- obě pohlaví

5. Jakou státní příslušnost dané osoby, byste volili na prvním místě?

- Českou
- jinou

6. Volili byste práce vykonávané o víkendu?

- ano
- spíše ano

- spíše ne
- ne

7. Dali byste práci lidem s jakoukoli závislostí?

- ano
- spíše ano
- spíše ne
- ne

8. V jakém ročním období byste daným osobám umožnili práci?

- jaro
- léto
- podzim
- zima

9. Jaké speciální dovednosti by měla, podle Vás, daná osoba mít? (Prosím vypište)

.....

10. Měli byste zájem navázat kontakt s Probační a mediační službou?

- ano
- spíše ano
- spíše ne
- ne

11. Myslíte, že udělení prezidentské dílčí amnestie v lednu tohoto roku, má nějaký dopad při ukládání trestu obecně prospěšných prací?

- ano
- spíše ano
- spíše ne
- ne

12. Domníváte li se, že amnestie dopad má, tak jaký?

- pozitivní
- negativní

ABSTRAKT

PEJŠOVÁ, M. *Možnost poskytovatelů obecně prospěšných prací na Táborsku*. České Budějovice 2013. Bakalářská práce. Jihočeská univerzita v Českých Budějovicích. Teologická fakulta. Katedra praktické teologie. Vedoucí práce J. Šetek.

Klíčová slova: poskytovatelé, obecně prospěšné práce, probace, mediace, alternativní trest, tresty, PMS ČR, Tábor, obce

Práce se zabývá možnými poskytovateli pro výkon trestu obecně prospěšných prací na Táborsku. Jedná se o eventualitu nově vzniklých poskytovatelů v okolních obcích Tábora, které nejsou v registru poskytovatelů u PMS ČR. Teoretická část podává přehled o historii alternativních trestů, kam trest obecně prospěšných prací spadá. Ve zkratce obsahuje charakteristiku Probační a mediační služby a její cíle. Dále náležitosti a činnosti pracovníka PMS v rámci práce s klientem před rozhodnutím soudu a po jeho rozhodnutí. V práci je zmíněna i ochrana zdraví osob při výkonu trestu. Teoretickou část završuje kapitola přímo vznikajících poskytovatelů pro výkon trestu OPP. Jak se dá zjistit které obce a města v registru jsou. Co musejí učinit, aby mohly být poskytovateli, a jaké náležitosti je třeba dodržovat i jak spolupracovat s prvním klientem.

Praktická část obsahuje analýzu u neregistrovaných malých obcí na Táborsku. Jejich možnosti poskytnutí výkonu trestu OPP. Zároveň jejich specifika k volbě osoby, které by možnost poskytnutí u nich v obci dali. Vyšel z toho jakýsi profil upřednostňovaného člověka pro poskytnutí výkonu trestu OPP. Většina nově oslovených obcí by šanci osobě vykonat trest dala. Upřednostňovaly by manuálně zdatného muže, české státní příslušnosti středního věku, mezi třiceti a padesáti lety. Zároveň by ale ve většině případů, umožnili i výkon trestu mladistvým osobám. Ovšem třeba lidé s jakoukoliv závislostí by moc šancí na výkon neměli, stejně jako lidé, pro které by byl lepší výkon práce o víkendu. Kromě zimního období byly všechny ostatní přibližně stejně aktivně zastoupeny. Obce by s Probační a mediační službou kontakt ve většině případů bez problémů navázali. Ve spojitosti s vyhlášenou dílčí amnestií v lednu tohoto roku, téměř všechny obce míní, že měla dopad na ukládání trestu OPP a to spíše negativně.

ABSTRACT

PEJŠOVÁ, M. *Providers of Community Service Possibilities in Tábor Region*. České Budějovice 2013. Bachelor Work. South-Bohemian University (Jihočeská univerzita) in České Budějovice. Theology Faculty. Department of Practical Theology. Work Supervisor J. Šetek.

Key Words: providers, community service, probation, mediation, alternative punishment, punishments, PMS CR, Tábor, municipalities

The work deals with potential providers for execution of punishment by means of community service in Tábor region. It is a possibility of newly arisen providers in neighbouring municipalities of the town of Tábor, which are not registered at PMS CR. The theoretical part describes history of alternative punishments which is where the punishment of community works belongs to. In brief there are characteristics of Probation and Mediation Service and its objectives. Further it involves pertinences and activities of the PMS worker during his/her work with the client both before and after the court decision. The work also mentions health protection of persons serving their sentence. The theoretical part is concluded with the chapter about currently arising providers for execution of punishment by means of community services and things like how to find out which municipalities and towns are at the register, what they have to do to become providers and what pertinences they have to follow and how to cooperate with the legal client.

The practical part contains analysis at the non-registered municipalities in Tábor region, their possibilities to provide execution of punishment by means of community services. Further there are particularities concerning the selection of a person who could be granted with the possibility to be provided with this in their community. The result is a kind of profile of a convenient person for providing the execution of punishment by means of community services. Majority of the newly addressed municipalities would be willing to provide the person with the chance to execute the punishment. They would prefer a manually skilful Czech citizen – a middle aged man between thirty and fifty. At the same time they would also enable the execution of the punishment to juvenile people in most cases. On the other hand people with any kind of addiction would not have many chances as well as people who should be recommended to execute the work at weekends. With the exception of winter season all the others had similar representation. In most cases municipalities would be willing to establish contacts with

the Probation and Mediation Service. In connection with the declaration of the partial amnesty in January this year almost all municipalities mean that it affected the execution of punishment by means of community service but rather negatively.